

Den irskfødte forfatter Samuel Becketts (1906-1989) roman *Molloy* udkom første gang på fransk i 1951 (som del af en trilogi) og i en engelsk version i 1955, med forfatteren selv som oversætter eller adapter. Den første danske oversættelse er af Uffe Harder og fra 1961. Nu kommer romanen så i en ny oversættelse ved Karsten Sand Iversen ligesom Uffe Harders oversættelse på grundlag af den franske original- eller snarere førsteudgave.

Romanen er en af Becketts bedst kendte og har klassikerstatusen hængende som en møllesten om halsen. Alvorsfuld pligt, af receptionen rygtet tæt på ulæselig. Den er også helt vildt frisk, vulgær, sær på en lystig måde og frem for alt enormt sjov.

Sjov på den autoriserede, absurde beckett-agtige måde? Ja, sikkert. Men også bare skidesjov.

Molloy, titelfiguren, er på romanens første sider ankommet til sin afdøde mors hus. Omstændighederne omkring morens død er temmelig uklare. Det samme er Molloy

ROMAN

SKIDESJOVE BECKETT

Karsten Sand Iversen har
nyoversat Samuel Becketts
superklassiker om det arme
menneske Molloy, verdens
alting og ingenting og biernes
dans

AF THOMAS THURAH

MOLLOY · Samuel Beckett

· Oversat af Karsten Sand Iversen

· Bestiarium/Forlaget Virkelig

· 272 sider · 199 kroner

ærinde. Der er noget med et »anliggende«, som vedrører ham og moren. Der er også en skriveopgave, som er pålagt Molloy, og som nogen overvåger. Mere tydeligt fastslået er døden ikke bare morens, men også Molloy: »Jeg ville helst tale om de ting der står tilbage nu, tage afsked, få en ende på at dø.« (dødens konstante fremadskriden, »en ende på at dø«, er nyt i Iversens oversættelse, hos Uffe Harder hedder det: »tage afsked, dø, færdig«).

Nogle sider inde i bogen og i en umærkelig overgang er vi så tilbage i tid og følger Molloy's tilsyneladende lange og besværlige rejse frem mod morens hus. Her er flere sære scener; olme betjente, som ser med mishag på Molloy's letsindige omgang med sin cykel, en hunds død og begravelse, saftigt knalderi, pis og lort og snak i lange baner. Alt imens Molloy's kropslige forfald skrider frem; benene stivner, tærerne falder af.

I bogens anden del følger vi agenten Moran, som modtager en ordre om at løse opgaven 'Molloy'. Hvad den opgave nær-

UDVALGTE BECKETT-CITATER

Men det var alt sammen ingenting ved siden af ansigtet der, beklager jeg at måtte sige, mindede svagt om mit, knap så fint selvfølgelig, samme lille mislykkede overskæg, samme små fritteøjne, samme parafimose af næsen, og en tynd rød mund, ligesom blodsprængt af at ville skide tungen ud.

...

Og mens jeg således ledte efter mine nøgler, fandt jeg et øre som jeg smed ind mellem træerne. Og hvad der var endnu mærkeligere, jeg fandt min stråhat som jeg troede jeg havde på hovedet.

...

En dag talte jeg dem [prutterne]. Tre hundred og femten prutter på nitten timer, eller et gennemsnit på over seksten prutter i timen. Det er trods alt ikke voldsomt mange. Fire prutter pr. kvarter.

Det er ingenting. Ikke engang en prut hvert fjerde minut. Det er ikke til at tro.

Ser man det, ser man det, jeg er kun en ganske lille prutter, det var forkert af mig at nævne det.

...

Mit nøgleknippe er enormt, det vejer over et pund. Der er ikke en dør, ikke en skuffe i mit hus hvis nøgle ikke ledsager mig overalt hvor jeg går. Jeg har dem i højre bukselomme, knæbukselomme i dette tilfælde. En tyk kæde fæstnet til mine seler forhindrer mig i at tabe dem. Denne kæde, fire-fem gange længere end nødvendigt, hviler, sammenrullet, i min lomme, på knippet. Vægten får mig til at hælde mod højre når jeg er træt eller glemmer at kompensere for det med muskelanstrengelse.

...

Jeg tror faktisk der er noget skræmmende ved min måde at løbe på, med hovedet kastet bagud, sammenbidte tænder, albuerne maksimalt bøjet og knæene der næsten rammer mig i ansigtet. Og jeg har tit indhentet nogle der var hurtigere end mig med den løbemåde. De standser op og venter på mig i stedet for at forlænge et så forfærdeligt raseri i hælene på dem.

...

Hvilken værdi kan man tilskrive den teori der hævder at Eva udsprang, ikke af Adams side men af en svulst på hans ben (røv)?

mere går ud på, får vi lige så lidt at vide om som om det meste andet i bogen. Til gengæld følger vi på tæt hold den fanatisk disciplinerede og til det yderste regelfaste Morans rejse med sin forpinte søn ved sin side mod ordrens gennemførelse. Den rejse minder på mange måder om Molloy's. Også Morans rejse går over dødsfald, bortskaffelse af lig, uvejsom natur, usikre cykler, legemlig svækkelse og truende død. Og pis og lort og onani.

Lidt mere overordnet udtrykt går det altså ud på den sammenhængende fortællings opløsning. Sammen med den plottet. Sammen med det igen en bare lidt klar fornemmelse af, hvor grænsen er trukket mellem fiktionsverdens nøgne realiteter og digtningens symboler og allegorier, mellem bevidsthed og verden, mellem klare forfatterhensigter og tåget snak og fis og ballade.

Er det meningen, man skal tro på det her? Svaret blæser i litteraturhistorien og i de mange forfatterskaber, som har suget til sig af Becketts vilde skrivning, opgør med genrer og regler og massive udvidelse af rammerne for det menneskelige og det menneskeliges mange slags ytringer i digtningen.

En enkelt nøglemetafor, eller hvad man kan opfatte sådan, vil jeg godt nå at nævne. Det er Moran, der i en af bogens mange fortællinger (monoman snak om alt fra såkaldte suttesten til prutter og fuglesang) taler om sine bier og biernes dans. Stykket er langt, i passager pedantisk som en videnskabelig udredning, så pludselig både poetisk og filosofisk. Og altså som en metafor for Beckett-tekstens egen – og eksistensens – skønne uforståelighed: »Her er noget jeg kan studere hele livet, uden nogensinde at forstå det. Og når jeg (...) spekulerede over mulighederne for en lille fremtidig glæde, var det tanken om mine bier og deres dans der næsten trøstede mig. For jeg holdt hele tiden på en lille glæde, af og til!«

Sådan altså med bier, sådan med verdens alting og ingenting. Og sådan med Beckett.

Det er svært, for ikke at sige umuligt, med få ord at sige noget både udtømmende og retfærdigt om de to oversættelser, Uffe Harders og Karsten Sand Iversens. Tonen er ikke så underligt mere nutidig hos Iversen (der lægger sig støv på en tekst i løbet af 60 år), sproget er i det hele taget uhyre veloplagt og rigt på spring mellem forskellige stillejer. Nutidig kan derfor også godt betyde doserede arkaismer. Et sted vælger Iversen formen at komme »hviledagen i hu«, hvor Uffe Harder har valgt at »overholde sabbat«. Iversen kan også anvende det sjældne verbum »makke« (som vi i dag vist kun bruger i vendingen 'at makke ret'), hvor Harder valgte »lave«.

Karsten Sand Iversens oversættelse er også, i hvert fald nogle steder, mere konkret og ekspressiv end Harders. Inden for få sider: »Skramlen« hos Harder bliver til »rabalder« hos Iversen. »Grevinde Caca« hos den første bliver til »baronesse Bæ« hos den anden. »Vædede kugler« fra »en ged« bliver til »overrislede gedebønner«. Harder lader sin person klø sig i skridtet, hos Iversen holder han »hånden under nosserne«.

Iversen udelader startkommaet, dvs. at ordene strømmer behageligt frit. Heller ikke Uffe Harder var til kommaer, som hakker teksten til konfetti. Hos ham er der samme frie strøm.

Vi kan være glade for opdateringen og afstøvningen og håbe på en fortsættelse. Der er to bind endnu og stadig ingen ende på at dø.